

SY-519

Reg. No. : .....

Name : .....

SECOND YEAR HIGHER SECONDARY EXAMINATION, MARCH 2024

Part – III

Time : 2½ Hours

SANSKRIT SASTHRA

Cool-off time : 15 Minutes

Maximum : 80 Scores

निर्देशाः

- 15 निमेषाः समाश्वाससमयः । प्रश्नान् पठितुं इच्छानुसारं चयितुम्, उत्तराणि क्रमीकर्तुं च अयं समयः उपयोक्तव्यः ।
- प्रश्नस्य निर्देशान् सश्रद्धं पठित्वा अवगम्य च उत्तराणि लेखनीयानि ।
- प्रश्नानाम् अङ्काः तत्र-तत्र दत्ताः । उत्तरलेखनाय समयः अङ्का च परिगणनीयाः ।

നിർദ്ദേശങ്ങൾ:

- 15 മിനിറ്റ് സമാശ്വാസ സമയമാണ്. ഈ സമയം ചോദ്യങ്ങൾ വായിക്കുന്നതിനും ഇഷ്ടമുള്ള ചോദ്യങ്ങൾ തിരഞ്ഞെടുക്കുന്നതിനും ഉത്തരങ്ങൾ ആസൂത്രണം ചെയ്യാനും ഉപയോഗിക്കാം.
- ഓരോ ചോദ്യവുമായി ബന്ധപ്പെട്ട നിർദ്ദേശങ്ങൾ ശ്രദ്ധാപൂർവ്വം വായിച്ചു മനസ്സിലാക്കിയ ശേഷം ഉത്തരമെഴുതുക.
- ഓരോ ചോദ്യത്തിനുമുള്ള സ്കോർ അതോടൊപ്പം നൽകിയിരിക്കുന്നു. ഉത്തരമെഴുതുമ്പോൾ സമയവും സ്കോറും പരിഗണിക്കണം.

‘क’ विभागः

कोष्ठकात् चतुर्णां प्रश्नानां समुचितमुत्तरं निर्धार्य लिखत ।

(1-6) ബ്രഹ്മസൂത്രം നാലു ചോദ്യത്തിനു ഉചിതമായ ഉത്തരം തിരഞ്ഞെടുത്തു തുടരുക.

(4 × 1 = 4)

1. “आदिचि परे न पूर्वसवर्णदीर्घः” इति सूत्रार्थः । सूत्रं किम् ?
(अमिपूर्वः, नादिचि, प्रथमयोः पूर्वसवर्णः)
2. “वृत्यर्थावबोधकं वाक्यं _____ ।”
(समासः, तद्धितः, विग्रहः)
3. “उपसर्जनसंज्ञा” विधि सूत्रं किम् ?
(प्रथमानिर्दिष्टं समासोपसर्जनम्, तस्मान्नुडचि, सह सुपा)
4. “नञो नस्य लोपः स्यादुत्तरपदे” इति सूत्रार्थः । सूत्रं किम् ?
(स नपुंसकम्, नलोपो नञः, चुट्ट)
5. “अधोदत्तेषु सूत्रेषु ‘कप्’ ” प्रत्ययविधिसूत्रं किम् ?
(उरः प्रभृतिभ्यः कप्, सोऽपदादौ, इणःषः)
6. शिवश्च केशवश्च _____ ।
(हरि हरौ, शिवकेशवौ, पितरौ)

द्वयोः प्रश्नयोः उत्तरं लिखत ।

(7 – 10) രണ്ടു ചോദ്യങ്ങൾക്ക് ഉത്തരമെഴുതുക.

(2 × 2 = 4)

7. ‘राम’ शब्दस्य द्वितीया विभक्ति एकवचनरूप निष्पादने रिक्तस्थानानि पूर्यत ।
राम = अर्थवदधातुरप्रत्ययः प्रातिपतिकम् ।
राम अम् = _____ ।
रामम् = _____ ।

8. उदाहरणानुसारं अलौकिक विग्रहं लिखत ।

उदाहरणम् →	उपसमिधम् = समिध् डस् उप उपशरदम् = _____ ।
------------	--

9. उदाहरणानुसारं सूत्रं लिखत ।

उदाहरणम् →	सप्तम्यन्तं शौण्डादिभिः सह वासमस्यते – सप्तमीशौण्डैः षष्ठयन्तं सुबन्तं सुबन्तेन वा समस्यते = _____ । स्तोकादिभ्यः परेभ्यः पञ्चम्याअलुक्स्यात् = _____ ।
------------	---

10. “अल्पात्तरम्” इति सूत्रस्य सूत्रार्थं लिखत ।

दत्तप्रश्नानामुत्तराणि लिखत ।

(11-13) തന്നിരിക്കുന്ന എല്ലാ ചോദ്യത്തിനും ഉത്തരമെഴുതുക.

(3 × 3 = 9)

11. राम शब्दस्य चतुर्थीविभक्तिं द्विवचनरूपेण निष्पादने रिक्तस्थानानि पेटिकातः निर्धार्य लिखत ।

रामः = अर्थवदधातुरप्रत्ययः प्रातिपदिकम् ।

राम भ्याम् = _____ ।

राम राम भ्याम् = _____ ।

राम भ्याम् = _____ ।

रामा भ्याम् = सुपि च ।

स्वौजसमौट्, द्वैकयोर्द्विवचनैकवचने, सरूपाणामेकशेष एकविभक्तौ

12. उदाहरणानुसारं समस्तपदानि लिखत ।

उदाहरणम् →	हिमस्य अत्ययः =	अतिहिमम्
	अर्थ अर्थ प्रति =	_____ ।
	मद्राणां समृद्धिः =	_____ ।
	हरेः सादृश्यम् =	_____ ।

13. अधोदत्त सूत्रार्थानि पठित्वा पेटिकायां दत्तेषु उचितसूत्रैः सह योजयित्वा लिखत ।

- सूत्रार्थाः
- झयन्तादव्ययीभावाद्दृज्वा स्यात् ।
  - नान्तस्य भस्य टेलोपः स्यात् तद्धिते ।
  - जरा शब्दस्य जरसादेशटच् प्रत्ययश्च स्यात् ।

जराया जरश्च, नस्तद्धिते, झयः

सर्वेषां प्रश्नानामुत्तराणि लिखत ।

(14-16) എല്ലാ ചോദ്യത്തിനും ഉത്തരമെഴുതുക.

(3 × 4 = 12)

14. सूचनानुसारं सूत्रार्थं लिखत ।

“अनेकमन्यपदार्थे” ।

सूचना → अन्यस्य पदस्य अर्थे समसनम् ।

उपहतपशुः ।

15. अधोदत्त सूचनानां साहाय्येन 'उढरथः' इत्यस्य समास प्रक्रिया लिखत ।

सूचना → ऊढः रथः येन सः

ऊढ सु रथ सु

अनेकमन्यपदार्थे ।

सुपोधातुप्रातिपदिकयोः ।

विभक्तिकार्ये ऊढ रथः ।

16. पेटिकायां दत्तेषु समस्तपदेषु "द्वन्द्व"समस्तपदानि चित्वा लिखत ।

मातापितरौ, दुर्यवनम्, हरिहरौ, निर्मक्षिकम्, शिवकेशवौ, जलजाक्षी, पाणिपादम्

यथोचितं योजयत ।

(17) തന്നിരിക്കുന്ന ചോദ്യത്തിന് ഉത്തരമെഴുതുക.

(5 × 1 = 5)

17.

ക

ഖ

द्वितीया तत्पुरुषः

—

षष्ठी

तृतीया तत्पुरुषः

—

चतुर्थीतदर्थार्थबलिसुखरक्षितैः ।

चतुर्थी तत्पुरुषः

—

पञ्चमी भयेन ।

पञ्चमी तत्पुरुषः

—

तृतीया तत्कृतार्थेनगुणवचनेन

षष्ठी तत्पुरुषः

—

द्वितीयाश्रितातीत पतितगतात्यस्त प्राप्तापनेनैः।

एकस्य उत्तरं लिखत ।

(18-19) ഒരു ചോദ്യത്തിന് ഉത്തരമെഴുതുക.

(1 × 6 = 6)

18. सूचनानुसारं 'स्वौजसमौट् .....' इत्यादिना सूत्रेण विधीयमानाः सुप् प्रत्ययाः लिखत ।

सूचना → सु औ जस्

अम् औट् शस् । .... इत्यादि ।

19. "को नाम समासः ?" सूचनानुसारं समासभेदान् च लिखत ।

सूचना → समासः पञ्चधा । केवल ..... इत्यादि ।

विशेषसंज्ञा विनिर्मुक्तः ..... इत्यादि ।

‘ख’ विभागः

कोष्ठकात् चतुर्णां प्रश्नानां समुचितमुत्तरं चित्वा लिखत ।

(20-25) ബ്രഹ്മക്കുറ്റിൽ നിന്നും നാലു ചോദ്യങ്ങൾക്ക് ഉചിതമായ ഉത്തരം തിരഞ്ഞെടുത്തഴുതുക. (4 × 1 = 4)

20. न्यायशास्त्रस्य आचार्यः कः ?
(पाणिनी, गौतमः, बृहस्पतिः)
21. “तत्त्वप्रकाशिका” नाम विद्यालयं केन स्थापितम् ?
(श्री नीलकण्ठतीर्थपादः, श्री वाग्भटानन्दगुरुः, श्री नारायणगुरुदेवः)
22. “अद्वैतस्तबकम्” इति ग्रन्थस्य कर्ता कः ?
(श्री नीलकण्ठतीर्थपादः, श्री वाग्भटानन्दगुरुः, श्री आगमानन्दस्वामी)
23. “निर्वृतिपञ्चकम्” नाम ग्रन्थस्य कर्ता कः ?
(श्री नारायणगुरुदेवः, श्री नीलकण्ठतीर्थपादः, श्री चट्टम्पिस्वामी)
24. “लीलावती” केन विरचितम् ?
(आर्यभट्टः, भास्कराचार्यः, वराहमिहिरः)
25. अधोदत्तेषु ग्रन्थेषु हरिदत्तेन विरचितः ग्रन्थः कः ?
(परहितगणितम्, दृग्गणितम्, वेण्वारोहम्)

त्रयाणामुत्तरं लिखत ।

(26-30) ഏതെങ്കിലും 3 ചോദ്യങ്ങൾക്ക് ഉത്തരമെഴുതുക. (3 × 2 = 6)

26. पेटिकायां दत्तेषु ग्रन्थेषु प्रस्तानत्रयग्रन्थाः चित्वा लिखत ।

महाभारतम्, ब्रह्मसूत्रम्, भगवद्गीता तर्कसंग्रहः

27. नवग्रहलेखने रिक्तस्थानानि पूर्यित्वा लिखत –
सूर्यः, चन्द्रः, कुजः, बुधः _____, शुक्रः _____, राहुः, केतुश्च ।

28. द्वादशराशिलेखने रिक्तस्थानानि पेटिकातः निर्धार्य लिखत ।

मेषः, _____, मिथुनं, कर्कटः, _____, कन्या, तुला, वृश्चिका, धनुः, मकरः, कुम्भः, मीनः च ।

वृषभः, सिंहः
----

29. 'हेमन्त ऋतोः' मासद्वयं किमिति पेटिकातः निर्धार्य लिखत ।

मेषः वृषभः च	धनुः मकरः च
--------------	-------------

30. नक्षत्राणि कति ?

(31) उत्तरं लिखत ।

(31) തന്നിരിക്കുന്ന ചോദ്യത്തിനുത്തരമെഴുതുക.

(1 × 3 = 3)

31. “अहं ज्ञाताज्ञातसमो भवति । अहं त्वन्यदेशोऽशून्यो भवामि एवं स्थिते भेदो कुतो भवति ।” – इति आशय प्रतिपादकं श्लोकं चित्वा लिखत ।

(1) ज्ञाताज्ञातसमः स्वान्य

भेदशून्यः कुतो भिद

इत्यादि वादोपरति -

र्यस्य तस्यैव निर्वृतिः ।

(2) को नाम देशः का जाति

प्रवृत्तिः का कियद्वयः ।

इत्यादि वादोपरति -

र्यस्य तस्यैव निर्वृतिः ।

दत्तप्रश्नानामुत्तराणि लिखत

(32-35) എല്ലാ ചോദ്യങ്ങൾക്കുമുത്തരമെഴുതുക.

(4 × 4 = 16)

32. सूचनानुसारं अनुबन्ध चतुष्टयानि लिखत ।

सूचना → अधिकारि, ... इत्यादि ।

33. मंगलस्य समाप्ति साधनत्वे पूर्वपक्षं पठित्वा सिद्धान्तपक्षं स्थापयत ।

पूर्वपक्षः → मंगलं न समाप्तिं प्रति हेतुः । मंगलसत्त्वेऽपि कादम्बर्यादौ समाप्त्य भावात् ।

मंगलाभावेऽपि किरणावल्यादौ समाप्तिदर्शनात् च ।

सिद्धान्तपक्षः → .....।

34. पेटिकायां दत्त सूचनानि पठित्वा “श्री वाग्भटानन्दगुरुमधिकृत्य लघु टिप्पणी लिखत ।

सूचना →

●	सामाजिकपरिष्कर्तृषु, अन्यतमः आसीत् ।
●	आत्मविद्यासंघं इति एकं संघं सज्जीकृतम् ।
●	पाठ्यं ग्रामेजनिमलभत ।
●	तत्त्वप्रकाशिका नाम विद्यालयं स्थापितवान् ।
●	आत्मविद्या ..... इत्यादि ग्रन्थानि विरचितवान् ।

35. यथोचितं योजयत –

क	ख
वीरवाणी	– श्री ब्रह्मानन्दशिवयोगी ।
योगामृतम्	– श्री नारायणगुरुदेवः ।
वेदान्तसूत्रम्	– श्री वाग्भटानन्दगुरुः ।
सिद्धानुभूतिः	– श्री आगमानन्दस्वामी ।

दत्तप्रश्नस्य उत्तरं लिखत ।

(36) തന്നിരിക്കുന്ന ചോദ്യത്തിനുള്ള ഉത്തരമെഴുതുക.

(5 × 1 = 5)

36. गद्यभागं पठित्वा प्रश्नानामुत्तराणि लिखत ।

चट्टम्पिस्वामिनः शिष्यः आसीत् श्री नीलकण्ठतीर्थपादः । मूवाट्टुपुषायां तिरुमाराटि ग्रामे अजायत । माता वालानिक्काट् कल्याणियम्मा पिता नीलकण्ठपिल्ला च । वैद्यशास्त्रे, मन्त्रशास्त्रे, व्याकरणे, तर्के च सः निष्णातत्वमाप । अद्वैतस्तबकम्, वेदान्तार्थशतकम्, आनन्दमन्दाकम् _____ इत्यादयः अस्य कृतयः । करुणागपल्ल्यां यशशरीरोऽभवत् ।

(क) नीलकण्ठतीर्थपादः कस्य शिष्यः आसीत् ?

(ख) नीलकण्ठतीर्थपादः कस्मिन् ग्रामे जनिमलभत ?

(ग) नीलकण्ठ तीर्थपादस्य पितरौ कौ ?

(घ) तीर्थपादेन विरचितानि ग्रन्थानि कानि ?

(ङ) नीलकण्ठतीर्थपादः कुत्र यशशरीरोऽभवत् ?

एकस्य उत्तरं लिखत

(37-38) ഒരു ചോദ്യത്തിനുള്ള ഉത്തരമെഴുതുക.

(1 × 6 = 6)

37. सुवर्णस्य तैजसत्व स्थापने पूर्वपक्षं पठित्वा सिद्धान्तपक्षं स्थापयत ।

पूर्वपक्षः

सिद्धान्त पक्षः

सुवर्णं पार्थिवं पीतत्वात्

सुवर्णं तैजसम् । अत्यन्तानल

गुरुत्वात् च हरिद्रावत्

संयोगे .....

.....।

38. सूचनानुसारं तमसः दशमद्रव्यत्व कल्पनां निराकरणं च लिखत ।

सूचना →

● नवद्रव्याणि । पृथिवी..... ।
● तमः दशमं द्रव्यम् । नीलरूपाधारतयाचलन क्रियाधारतया च ।
● तमो दशम् द्रव्यम् ।
● आलोक सहकृत चक्षुः ।
● भ्रमात्मकः ।